

VLAAMS ACTIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING 2025-2029

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Advies op eigen initiatief

Decretale opdracht SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad 27 oktober 2025

Contactpersoon Kristel Bogaerts kbogaerts@serv.be

Mevrouw Caroline GENNEZ

Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Markiesgebouw

Markiesstraat 1

B-1000 Brussel

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2025-2029

Mevrouw de minister

Armoedebestrijding staat bij de SERV op de radar als een belangrijk horizontaal thema met een impact op het functioneren van de samenleving en de arbeidsmarkt. Een gecoördineerde aanpak moet garanderen dat er niemand wordt achtergelaten ('leaving no one behind'). Vanuit dat oogpunt verleent de SERV een advies op eigen initiatief: een goede start in de kinderopvang en het onderwijs, zorg voor iedereen, perspectief op een kwalitatieve en betaalbare woning, openbaar vervoer en duurzame mobiliteit, leerrijke en werkbare jobs en het ondersteunen van gezinnen met kinderen.

Algemeen combineert een effectief armoedebestrijdingsbeleid een kwalitatieve basisdienstverlening met het versterken van financiële zelfredzaamheid (tewerkstelling) en inkomensbescherming. De kern van het armoedebeleid moet vervat zitten in algemeen beleid dat zich via proportioneel universalisme richt tot alle burgers, maar toch ook varieert naar de specifieke noden en de mogelijkheden van kwetsbare burgers en gezinnen. Complementaire en curatieve maatregelen (bv. gespecialiseerde hulp- en dienstverlening) vormen een extra laag als vangnet.

De SERV waardeert het VAPA als een instrument dat over de beleidsdomeinen heen armoede als thema onder de aandacht houdt. Echter, het kan als instrument (nog) niet de ambitie waarmaken om armoede gecoördineerd en aan de basis aan te pakken.

Het VAPA zet de noodzakelijke beleidsdomeinoverschrijdende aanpak nu onvoldoende in het spotlicht. Ook bepaalde bestaande maatregelen met een structurele impact op armoede zoals bv. op het vlak van welzijn, onderwijs, werk en wonen moeten uitdrukkelijk in het VAPA een plaats krijgen, naast de flankerende en specifieke aanvullende acties of verbetertrajecten. In algemene zin beveelt de SERV over het VAPA 2025-2029 het volgende aan:

- Het slagen van dit VAPA zal bepaald worden door de **mate waarin de veelheid van aangekondigde evaluaties en onderzoek omgezet**

wordt in aangepast en/of nieuw beleid dat armoede effectief aanpakt. Het is belangrijk dat beleid evidence based gevoed wordt via onderzoek en evaluatie, maar evalueren en onderzoeken op zich staat niet gelijk aan een effectieve en gecoördineerde armoedebestrijding. Men moet in het beleid ook durven doorbijten door de opgedane kennis om te zetten in daadkrachtig beleid.

- In de evaluatie- en onderzoekstrajecten ziet de SERV een meerwaarde in het **betrekken van ervaringsdeskundigen armoede en middenveldorganisaties** die actief zijn op het terrein met kwetsbare doelgroepen. Dit kan al dan niet gekoppeld worden aan het voeren van een formele armoedetoets. Het behouden en versterken van de opleidingen voor ervaringsdeskundigen armoede en het formeel verankeren van hun inzet binnen bepaalde departementen is hiervoor cruciaal. Het is goed dat het VAPA deze engagementen opneemt.
- De SERV vraagt alle ministers op om het **instrument van de armoedetoetsen te blijven inzetten in de voorbereiding van nieuwe beleid of de bijsturing van bestaand beleid.** Dit proces start bij voorkeur al in een vroege fase, bijvoorbeeld bij de voorbereiding van conceptnota's. Een degelijke armoedetoets vraagt voldoende tijd en relevante en deskundige actoren aan tafel. De toetsing vertraagt dan niet noodzakelijk het beleidsproces. Een deskundig uitgevoerde armoedetoets levert later in het proces tijdswinst op omdat de impact van bepaalde keuzes of opties al afgetoetst en onderbouwd werd.
- De SERV wijst algemeen op het vermijden van overmatige projectvorming en versnippering binnen het armoedebeleid en de **nood aan verduurzaming van de financiering** van goed functionerende maatregelen die eerder als project startten. Er kan niet zomaar verondersteld worden dat organisaties en/of lokale besturen nieuwe of extra dienstverlening zonder meer kunnen blijven aanbieden binnen de bestaande kredieten. Succesvolle projecten verdienen een snelle integratie in de reguliere werking, zodat ze duurzaam verankerd kunnen worden en bijdragen aan een uniforme en toegankelijke dienstverlening voor alle burgers.
- De digitale strategie van Vlaanderen stelt de **aandacht voor digitale inclusie op scherp.** Digitalisering heeft een aantal evidente voordelen voor de Vlaamse overheid maar ook voor burgers en organisaties (bv. ontzorging en toekenning van rechten). In een digitale samenleving is er een permanente waakzaamheid nodig over digitale uitsluiting en dienen digitale vaardigheden van zowel de burger als de professional ondersteund worden. De SERV werkt aan aanbevelingen over de digitale strategie van Vlaanderen. Dit advies komt op korte termijn beschikbaar.

- **Dienstverlening moet aansluiten op de noden op het terrein.** Keuzes in een bepaald beleidsdomein of -niveau hebben een impact op andere beleidsdomeinen en -niveau. Positieve inspanningen kunnen teniet gedaan worden door onvoldoende flankerende maatregelen of een aanbod dat noden op het terrein onvoldoende afdekt. Curatieve maatregelen dreigen noodzakelijk te worden als men onvoldoende pro-actief of preventief handelt op een ander domein. Zo zal een ouder die geen toegang vindt tot kinderopvang niet in staat zijn om op een jobaanbod in te gaan. Wie gezondheidsklachten oploopt door niet-kwalitatieve huisvesting, wordt mogelijk ziek of arbeidsongeschikt. Vroege en late shiften op het werk kunnen problemen opleveren voor wie moet rekenen op openbaar vervoer om zich te verplaatsen.
- **Er ontbreken meetbare doelstellingen.** De SERV vraagt om strategische en operationele doelstellingen te formuleren om de inspanningen en ambities van de Vlaamse Regering in de aanpak van armoede te verduidelijken. Dat laat ook toe om het VAPA als geheel en/of de afzonderlijke maatregelen te evalueren op doeltreffendheid en doelmatigheid in de aanloop naar de opmaak van een volgend VAPA. In het VAPA zijn nu weinig concrete, operationele, evalueerbare doelstellingen opgenomen, in globa noch bij de onderscheiden maatregelen. Ook uit de budgettaire inspanningen vallen de ambities van de Vlaamse Regering op het vlak van armoedebestrijding niet af te lezen. Veel VAPA-acties moeten uitgevoerd worden binnen de bestaande kredieten.

De SERV merkt op dat de federale beleidskeuzes een invloed kunnen hebben op het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid én op de personen en gezinnen in een kwetsbare situatie of in armoede zelf. De Raad vraagt om de impact ervan op te volgen binnen het kader van een gecoördineerd Vlaams armoedebeleid. Waar nodig moet Vlaanderen gepast handelen en de instrumenten voor inter-federale samenwerking benutten (IMC, beleidsnetwerken, gezamenlijke kern-acties). De Vlaamse overheid kan ondersteunend inzetten op diverse domeinen zoals opleiding en begeleiding naar werk, wonen, welzijn en gezondheid, participatie, budgetbeheer, ...

De SERV besteedt in zijn adviezen waar nodig steeds aandacht aan de impact van een maatregel op diverse kwetsbare groepen. In een aantal recente SERV-adviezen gaat de Raad uitgebreider in op verschillende aspecten van de armoedeproblematiek. Meer gedetailleerde aanbevelingen bij concrete maatregelen zijn o.a. terug te vinden in de adviezen over [publieke dienstverlening](#), [interoperabiliteit](#), [Groeipakket](#), [BOA](#), [inclusieve werkvloeren en leermogelijkheden NL op de werkvloer](#), [Turboplan inburgering](#), [collectief en individueel maatwerk](#), [werk- en zorgtrajecten](#), [samenlevingsjobs](#), [lokale partnerschappen werk](#) en [watertarieven](#).

Ook in de toekomst zal de Raad hier aandacht aan blijven geven in zijn adviezen. Op dit moment participeert de SERV vanuit zijn expertise ook aan de armoedetoetsingen over de uitfasering van de sociale toeslagen en de aanpassingen aan de IKT voor de kinderopvang.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Stijn Gryp
voorzitter